

**WIADOMOŚCI
HYDRO-
BIOLOGICZNE***
**7. międzynarodowa konferencja
Grupy Badającej Ptaki Morskie
na temat „Reprodukcja ptaków morskich”
(Wilhelmshaven, 17–19 III 2000 r.)**

Po raz pierwszy grupa ludzi zajmujących się badaniem ptaków morskich spotkała się poza granicami Wielkiej Brytanii. Gospodarzem konferencji był Instytut Badania Ptaków „*Vogelwarte Helgoland*” w Wilhelmshaven, jedna z najstarszych i największych instytucji naukowych na świecie, zajmująca się głównie badaniem ptaków morskich. Tematem przewodnim konferencji była reprodukcja ptaków morskich, ale prezentacje i plakaty dotyczyły również innych aspektów życia tej grupy ptaków. Komitet organizacyjny kierowany przez prof. Petera Beckera z Wilhelmshaven sprawił, że konferencja ta była nie tylko świetnie zorganizowana, ale również stała na wysokim poziomie merytorycznym. Uczestniczyło w niej ok. 150 badaczy z 15 krajów. Organizatorzy postarali się o udział delegatów z Europy Centralnej i Wschodniej. Autorzy tej relacji zostali zaproszeni do wygłoszenia referatu (cały koszt naszego przejazdu i pobytu finansowało *Deutsche Forschungsgemeinschaft* – odpowiednik naszego KBN-u). Przybyła też grupa Rosjan z Nowosybirka.

17 marca przywitano nas dwoma popularnymi wystąpieniami o charakterze krajoznawczym, dotyczącymi ptaków morskich Zatoki Niemieckiej i wyspy Mocha u wybrzeży Chile. Całość programu naukowego zamknęła się w dwóch kolejnych dniach intensywnych obrad, których nie sposób było opuścić (tak były dla nas interesujące). Obrady otworzył Ian L. Jones z Kanady wystąpieniem pt. „Wybór partnera, sukces kojarzenia się oraz dobór płciowy u ptaków morskich”. Na przykładzie alek pokazał, że takie aspekty historii życiowych ptaków morskich, jak długowieczność, nie przystępowanie do rozrodu w ciągu pierwszych lat życia, itp. są adaptacjami do życia w koloniach o wysokim współzawodnictwie przy wyborze partnera. Przed lunchem odbyła się sesja pt. „Strategie reprodukcyjne i kondycja rodziców” z 6 wystąpieniami. Szczególnie zainteresowały nas dwa pierwsze, wygłoszone przez badaczy z Uniwersytetu w Glasgow. Dotyczyły one (1) wpływu kondycji samicy na podział opieki między

* Biuletyn Polskiego Towarzystwa Hydrobiologicznego – nr 152; redagują: Eligiusz Pieczyński i Jan Igor Rybak.

rodzicami i sukces reprodukcyjny oraz (2) wpływu kondycji rodziców w okresie wychowywania piskląt na przeżywalność piskląt różnej płci u mewy żółtonogiej. Okazało się, że samice będące w gorszej kondycji słabiej opiekowały się pisklętami, ale samce rekompensowały w pełni gorszą opiekę samic, co umożliwiało tym parom utrzymanie sukcesu reprodukcyjnego na dość wysokim poziomie. Ciekawe jest również, że kondycja rodziców w trakcie sezonu lęgowego wpływa nie tylko na liczbę kłujących się piskląt, ale również na stosunek płci przeżywających piskląt (gorsza kondycja rodziców bardziej zwiększa śmiertelność piskląt – samców). Dwa kolejne referaty wygłoszone przez Marka Hipfnera z Kanady i Helmuta Wendelna z Wilhelmshaven dotyczyły strategii życiowych związanych ze składaniem powtórzonych lęgów po utracie pierwszych i wpływu takiego zachowania na sukces reprodukcyjny i kondycję rodziców oraz na rekrutację młodych. Kolejnym był świetny referat Iana Nisbeta z USA na temat zdolności reprodukcyjnych starych osobników rybitwy zwyczajnej (wysoki sukces tej grupy jest prawdopodobnie wynikiem wysokiej jakości osobników, które dożywają sędziwego wieku). W ostatnim wystąpieniu na tej sesji Ellen Kalmbach z Uniwersytetu w Glasgow przedstawiła wyniki eksperymentu na wydrzykach, w którym pokazała, że rodzice w zależności od uwarunkowań środowiskowych mogą wpływać na stosunek płci w swoich wylęgach.

Tematem kolejnej sesji była „Reprodukcja i ekologia populacyjna”. Przedstawiono tutaj bardzo szeroki zakres zagadnień. Referaty dotyczyły m.in. wybiórczości siedliskowej u mewy trójpalczastej (młode osobniki osiedlają się w tych częściach lęgowiska, gdzie rok wcześniej obserwowwały wysoki sukces opierzenia), demografii atlantyckiej północno-wschodniej metapopulacji rybitwy różowej, trendów populacyjnych i sukcesu lęgowego nurzyków w Norwegii oraz głuptaków na Wyspie Bonawentura w Kanadzie, wpływu drapieżnictwa wydrzyka wielkiego na populacje innych ptaków morskich na Szetlandach oraz wpływu międzygatunkowej synchronizacji lęgowej na interakcje między ofiarą (maskonurem) a intruzem, którym w tym wypadku były różne gatunki mew kradnące pokarm.

Popołudniowa sesja była dla nas mniej interesująca. Jej tematem była „Ekologia lęgowa ptaków morskich południowej hemisfery”. Przedstawiono na niej referaty dotyczące m.in. ograniczeń reprodukcyjnych uwarunkowanych nieprzewidywalnym środowiskiem Antarktyki i związanych z tym strategii lęgowych fulmarów i petreli, wybiórczości siedliskowej ptaków morskich w Chile, ekologii żerowania pingwinów w zależności od warunków oceanograficznych oraz strategii żerowiskowych (w zależności od płci) u petreli olbrzymich. Dzień zakończył uroczysty obiad, z wyśmienitym jedzeniem (dużo różnych dań rybnych).

Niedzielę ponownie rozpoczynała sesja pt. „Strategie reprodukcyjne i kondycja rodziców”. Jako pierwsza wystąpiła Pat Monaghan z Uniwersytetu w Glasgow, przedstawiając swoje rozważania na temat inwestycji reprodukcyjnych u długo żyjących ptaków morskich zarówno w obrębie tego samego sezonu, jak i podczas kilku sezonów. Podkreślała znaczenie badań eksperymentalnych, które mogą wyjaśnić, które z komponentów reprodukcji są „kosztowne”. Następnie Andrea L. Fidgett (również z Glasgow) przedstawiła, jak zmienia się skład chemiczny (jakość) kolejno składanych

jaj w lęgu mewy żółtonogiej, co może mieć wpływ na ich wykluwalność i żywotność kłujących się z nich piskląt. Jako ostatnia na tej sesji wystąpiła Ingveigh Langseth z Trondheim. Przedstawiła wyniki badań na mewie trójpalczastej dotyczące zmian masy i składu ciała oraz podstawowego tempa metabolizmu (BMR) u samic w okresie od złożenia jaj do czasu opierzenia się piskląt.

Kolejna sesja tego dnia dotyczyła „Sukcesu reprodukcyjnego u ptaków morskich”. Przedstawiono na niej 6 wystąpień, które dotyczyły badań parametrów lęgowych w populacjach ptaków morskich oraz wpływu różnych czynników (środowiskowych i wewnątrzpopulacyjnych) na sukces reprodukcyjny ptaków. Na sesji tej wystąpili m.in. autorzy niniejszej relacji z referatem pt. „Wpływ masowych pojawów meszek (*Simuliidae*) na zachowanie i sukces reprodukcyjny rzecznej populacji mewy pospolitej”.

Popołudniowa, ostatnia na tej konferencji, sesja (6 referatów) dotyczyła żerowania, diety i dostarczania pokarmu pisklątom. Najbardziej zaciekał nas referat Erica W. M. Stienena z Wageningen w Holandii na temat kleptoparazytyzmu śmieszki na rybitwie czubatej. Okazało się, że rybitwy chcąc uniknąć wysokiego tempa kleptoparazytyzmu przynoszą pisklątom częściej małe rybki, których śmieszka nie kradnie tak chętnie. Wyprowadzają one również piskląta poza kolonię, jak najdalej od „rabusi”.

Na konferencji zaprezentowano też 33 plakaty dotyczące różnych aspektów życia ptaków morskich.

Konferencja zakończyła się wycieczkami do dwóch rezerwatów ornitologicznych: do „Wangerooge” i na wyspę Helgoland. My jednak wróciliśmy wcześniej do Polski, gdzie czekały już na nas nasze wiślane mewy.

Monika Bukacińska i Dariusz Bukaciński